

Öğretmenlerin Akademik İstekliliklerinin Branş ve Öğrenim Durumu Değişkenlerine Göre İncelenmesi*

Davut ATILGAN¹, Onur ÖZTÜRK², Mehmet ASLAN³

ÖZET

Amaç: Öğretmenler, insanlık tarihi boyunca eğitimin ayrılmaz bir parçası, önemli bir ayağı olmuştur. Öğretmenlerin akademik alanda isteklilikleri mesleki başarılarının önemli bir unsuru olarak düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin akademik istekliliklerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi olup bu doğrultuda araştırmanın örneklemini Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Pazarcık İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı devlet okullarında görev yapan farklı branşlardaki öğretmenlerden (n=322) oluşturmaktadır.

Yöntem: Araştırmada yöntem olarak nicel araştırma yöntemi kullanılmış olup betimsel tarama desen olarak tercih edilmiştir. Veri toplama aracı olarak Tuti, Özdemir ve Rizeli (2022), tarafından geliştirilmiş olan “Öğretmen Akademik İsteklilik Ölçeği” ve katılımcıların demografik bilgilerinin yer aldığı kısa form kullanılmıştır. Veriler istatistiki yazılım programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizi yapılırken ilk olarak verilerin normallik dağılımı çarpıklık-basıklık (skewness-kurtosis) değerleri incelenmiştir. İkili gruplar arasındaki farklılığın tespiti için bağımsız örneklem t-Testi, çoklu gruplarda ANOVA testi ve anlamlı gruplar arasındaki farklılığın tespiti için Post-Hoc testlerinden Scheffe Testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda katılımcıların aritmetik ortalamada öğretmen akademik isteklilik puanının ölçek genelinde ve akademik tutum alt boyutunda orta düzeyde; kişisel ilgi, mesleki gelişim ve toplumsal çıkar alt boyutlarında ise yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Araştırmada ikili gruplarda t-Testi sonucuna göre öğretmen akademik isteklilik ölçeği toplam puan ve alt boyutlarında öğrenim durumu değişkeni bakımından gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Çoklu gruplar ANOVA testi sonucuna göre ise branş değişkeni bakımından gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Öğretmenlerin akademik isteklilik düzeylerinde bağımsız değişkenlerde anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Öğrenim durumu değişkeni bakımından lisansüstü öğrenim seviyesine sahip olan öğretmenlerin lehine; branş değişkeni bakımından ölçek toplam puanında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin lehine, akademik tutum ve toplumsal çıkarlar alt boyutlarında ise Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ile Rehber Öğretmenlerin lehine olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Akademik, İsteklilik

ABSTRACT

Examining Teachers' Academic Aspirations According to Branch and Educational Status Variables

Purpose: Teachers have been an integral part and an important pillar of education throughout human history. Teachers' academic aspirations is considered an important element of their professional success. The aim of this study is to examine the academic aspirations of teachers according to some demographic variables, and in this direction, the sample of the research consists of teachers (n=322) from different branches working in public schools affiliated to

¹Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kahramanmaraş/TÜRKİYE. ORCID: 0000-0002-8475-4488, ademkutay@gmail.com

²Malatya İnönü Üniversitesi, Malatya/TÜRKİYE. ORCID:0000-0002-7630-6861, onur_ozturk_44@hotmail.com

³Milli Eğitim Bakanlığı, Pazarcık İstiklal Halil Arık Ortaokulu, Kahramanmaraş/TÜRKİYE ORCID:0000-0002-4029-2672

the Onikişubat and Pazarcık District National Education Directorates of Kahramanmaraş province.

Method: Quantitative research method was used as the method in the research and descriptive scanning design was preferred. “Teacher Academic Aspiration Scale” developed by Tuti, Özdemir, and Rizeli (2022) and a short form containing demographic information of the participants were used as data collection tools. The data were analyzed using a statistical software program. While analyzing the data, firstly the normality distribution and skewness-kurtosis values of the data were examined. Independent sample t-Test was used to detect the difference between paired groups, ANOVA test in multiple groups and Scheffe Test, a Post-Hoc test, was used to detect the difference between significant groups.

Results: As a result of the research, it was found that the arithmetic mean teacher academic enthusiasm score of the participants was at a moderate level in the overall scale and in the academic attitude sub-dimension, and at a high level in the personal interest, professional development and social interest sub-dimensions. According to the results of the t-test in paired groups in the study, it was determined that there was a significant difference between the groups in terms of the educational status variable in the total score and sub-dimensions of the teacher academic motivation scale. According to the results of the multiple groups ANOVA test, it was determined that there was a significant difference between the groups in terms of branch variable.

Conclusion: It was determined that there were significant differences in the independent variables in the academic enthusiasm levels of teachers. It was concluded that in terms of the education status variable, it was in favor of teachers with a postgraduate education level; in terms of the branch variable, the total scale score was in favor of Physical Education and Sports Teachers, and in terms of academic attitude and social interests sub-dimensions, it was in favor of Physical Education and Sports Teachers and Guidance Teachers.

Keywords: Teacher, Academic, Aspirations

GİRİŞ

Eğitim ve öğretim sürecinde amaçlanan hedeflere ulaşmada en önemli unsurların başında öğretmenler gelmektedir (Tuti ve ark., 2022). Öğretmenlik mesleği ve niteliği istenilen düzeye ulaşmadığı sürece hiçbir eğitim sistemi önceden belirlenmiş amaçlara ulaşmayacaktır (Akyüz, 2010). Erdem ve Anılan (2000), yaptıkları çalışmada, öğretmenler mesleğini ve yaptıkları işi ne kadar çok severlerse mesleklerine yönelik algıları ve farkındalıklarının artacağını savunmuştur. Avalos (2011), öğretmenlerin akademik gelişme ve istekliliklerinin göstergesi olarak lisansüstü eğitim yaptıklarını belirtmektedir. Bu açıdan öğretmenlerin akademik isteklilikleri eğitim ve öğretim hedeflerine ulaşmada önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

İçinde bulunulan 21. yüzyıl insan yaşamının her alanında farklılıklara ve sıra dışılıklara neden olmuştur. Tüm alanlarda mesleki gelişim ve ilerleme büyük önem kazanmış, bu durum tüm çalışma hayatı başta olmak üzere eğitim alanında daha belirgin bir hal almıştır. Eğitim hayatının belli dönemleriyle sınırlı kalması yerine hayat boyu öğrenme ve sürekli eğitimin

önemi artmıştır. Bunun üzerine bireyler sürekli kendilerini geliştirme çabası içine girmektedirler.

Akademik isteklilik kavramı akademik amaçların başarılması (farklı eğitim kademelerinden mezun olmak gibi) uzun vadeli akademik sonuçları içeren bir süreçtir (Redd, Brooks ve McGarvey, 2001). Bunun yanında öğrencinin aldığı eğitim doğrultusunda kendi geleceğine ilişkin hedefleri kapsayan süreçtir (Plucker, 1998). Akademik istekliliği olan bireylerin çevresinde onları destekleyici unsurların bulunması onların motivasyonlarını arttırmada büyük bir etkiye sahiptir. Akademik istekliliği olanlara daha fazla destek olmak için tüm eğitimciler pozitif geri dönütler sağlamalıdır (Boekaerst, 2003).

İsteklilik, bireylerin yaşamları süresince eğitime yönelik algılarına, akademik başarı ve motivasyon seviyelerine etki yapabilecek önemli bir itici güç özelliğine sahiptir. Akademik isteklilik ise kişinin akademik olarak kendisini gerçekleştirmeye yönelik isteklilik durumu olarak motivasyon ve bu konuda isteği ile direkt ilgilidir. Akademik isteklilikte bireylerin akademik motivasyonu teşvik etmek için okudukları derslerin hedeflerini ve yerine getirmeleri gereken görevleri açıklamak önemlidir. Öğrenciler çalışmalarının arkasında yatan mantığı anladıklarında öğrenmeye değer verme ihtimalleri daha da yüksektir (Amrai ve ark., 2011). Lisans öğreniminden sonra öğretmenlerin mesleki gelişimlerini arttırmak adına başvurdukları en önemli yollardan biri de lisansüstü eğitim programlarıdır (Avalos, 2011). Lisansüstü eğitim, bireylere herhangi bir alanda uzmanlaşma olanağı sağlayan ve onlara akademik yetkinliklerle birlikte mesleki gelişim fırsatı sağlayan eğitim programları olarak tanımlanmaktadır (Aitken ve ark., 2008). Öğretmenler lisansüstü eğitim programları ile sadece mesleki değil aynı zamanda kişisel gelişim yetkinliklerini de kazanmakta, çalışma ortamlarında bu yetkinlikleri meslektaşları ve tüm paydaşlarıyla paylaşarak daha fazla tecrübe sahibi olmaktadır.

Öğretmen yetiştirmek maksadıyla açılmış olan eğitim fakülteleri eğitim hayatımızda önemli bir ihtiyaca cevap vermektedir. Eğitimi bir sisteme benzettiğimizde onun en önemli unsurlarından birinin öğretmen olduğu söylenebilir (Jones, 2001). Öğretmenler tüm eğitim sistemlerinin ortak temel taşlarından biridir. Bu durum eğitim örgütleri çatısında iyi yönde gelişimin asıl mimarları olarak tanımlanmaktadır Hill ve arkadaşları (2005). Bu anlamda eğitim örgütlerinde ortaya konulan amaçların gerçekleştirilmesinde görevli en önemli unsurun öğretmen olduğu söylenebilir. Hatta öğretmenler ülkelerde sürdürülebilir bir kalkınmanın en önemli insan kaynağı olarak görülmektedir. Bu sürdürülebilir kalkınmayı sağlanmasında en önemli rol ise eğitimde kaliteden geçmektedir. Öğrencilerin nitelikli ve iyi bir eğitim almaları

eğitimde kalitenin bir göstergesi olup bunun aynı zamanda öğretmen nitelikleriyle doğrudan ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Şişman, 2006). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen nitelikleri istenilen düzeye ulaşmadıkça hiçbir eğitim sisteminin başarıya ulaşamayacağı belirtilmiştir (Akyüz, 2010)

Ülkemizde son zamanlarda kendilerini geliştirmek ve akademik kariyerlerini arttırmak amacıyla lisansüstü eğitime başvuran öğretmen sayısında kayda değer bir artış gözlenmiş olsa bile MEB 2020 faaliyet raporunda yayınlanan lisansüstü eğitim almış öğretmen sayıları (yüksek lisanslı öğretmen 98.518 doktoralı öğretmenler 1743) Avrupa'daki ortalamanın çok altındadır. Türkiye'de lisansüstü eğitime sahip öğretmen oranı yaklaşık %11 iken Avrupa'daki ülkelerde lisansüstü eğitime sahip öğretmen oranlarının yaklaşık olarak %60'ların üzerinde olduğu görülmektedir (MEB, 2021). Bir mesleği tercih ederken, mesleğin özellikleri ile bireylerin kişilik özelliklerinin, ilgi ve yeteneklerinin uyuşması, bireyin verimliliği açısından önemlidir. Bu durum tüm mesleklerde olduğu gibi öğretmenlik mesleği için de geçerlidir.

İnsanların en iyi şekilde yapabilecekleri bir mesleğe yönelmeleri onların bir sosyal kimlik kazanmaları ve yaptıkları işten mutlu olmaları bakımından da çok önemlidir. Gelecek nesillerin iyi yetişmesi ve toplumsal refahın sağlanmasında öğretmenlik mesleği özel bir yere sahip mesleklerin başında yer almaktadır. Bu mesleği yerine getirecek bireylerin kişilik özelliklerinin yanında meslek seçimindeki istekliliklerinin de onların başarılarında önemli bir etkisi vardır. Sadece kişisel gelişim değil aynı zamanda toplumsal faydaları bakımından kişilerin öğretmenlik mesleğini seçme istekliliklerinin belirlenmesi önemli araştırma konularından biridir (Atav ve Altunoğlu, 2013; Yüce ve ark., 2013). İçinde bulunduğumuz bilgi ve iletişim çağı eğitime duyulan ihtiyacın sürekli artmasının yanı sıra içinde bulunulan dönemin gerektirdiği niteliklere sahip bireylerin ancak çağdaş bir eğitim sistemi içinde etkili okul ve bu okulları oluşturan etkili öğretmenlerle yetiştirilebileceği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır (Şahin, 1999). Öğretmenler yönünden bakıldığında zaman akademik istekliliğin, lisans eğitimi üzerine lisansüstü eğitim yapma, makale yazma, araştırma yapma, kitap yazma vb. olarak kendini göstermektedir. Öğretmenlerin akademik isteklilikleriyle ilgili olarak özellikle lisansüstü eğitimde son yıllarda ciddi bir artış görülmektedir (Koşar ve ark., 2020).

MEB 2019-2023 Stratejik Planı incelendiğinde öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde süreklilik sağlanması adına öncelikli hedefler belirlendiği görülmektedir (MEB, 2019). Lisansüstü eğitim alan öğretmen sayılarındaki artışın sürekliliği için bu hedefleri gerçekleştirecek bir öğretmenlik kariyer sistemi oluşturulması beklentisi olduğu

görülmektedir. Böyle bir kariyer sisteminin olması öğretmenlerin hem mesleki gelişimlerinin hem de akademik isteklilik ve motivasyonlarını arttıracakı düşünülmektedir.

Akademik isteklilikle ilgili sorunların tespit edilmesi ve bunların ele alınması başarıda kritik bir öneme sahiptir. Bu anlamda öğretmenlerin de akademik istekliliklerini ve bunu etkileyen motivasyonlarını arttırmak için çalışma ve araştırmalara ihtiyaç vardır. Fakat bu konuda yapılan araştırmalar kullanımı kolay ve geniş çeşitli örneklerle doğrulanmış çalışmaların çok az sayıda olduğunu göstermiştir. Bu durum öğretmenlerin akademik istekliliklerini değerlendirmek için yeni araçların geliştirilmesini, alan yazında daha çok çalışmalar yapılarak sonuçlarının karşılaştırılmasını zorunlu kılmıştır.

Bu araştırmanın amacı; öğretmenlerin akademik istekliliklerinin branş ve öğrenim durumu değişkenlerine göre incelenmesi olup, çalışma kapsamında aşağıda yer alan hipotezler sunulmuştur.

H_1 : Katılımcı öğretmenlerin akademik istekliliklerinde ölçek genelinde ve alt boyutlarda öğrenim durumu değişkeni bakımından anlamlı farklılıklar vardır.

H_0 : Katılımcı öğretmenlerin akademik istekliliklerinde ölçek genelinde ve alt boyutlarda öğrenim durumu değişkeni bakımından anlamlı farklılıklar yoktur

H_1 : Katılımcı öğretmenlerin akademik istekliliklerinde ölçek genelinde ve alt boyutlarda branş değişkeni bakımından anlamlı farklılıklar vardır.

H_0 : Katılımcı öğretmenlerin akademik istekliliklerinde ölçek genelinde ve alt boyutlarda branş değişkeni bakımından anlamlı farklılıklar yoktur.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma nicel bir çalışma olup betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmesi tercih edilmiştir (Karasar, 2009). Araştırmanın örneklem grubunu belirlerken amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir (Nachmias ve Nachmias, 1996). Bu doğrultuda devlet okulunda öğretmenlik yapıyor olma şartı aranmıştır. Veri toplarken gönüllü katılım ilkesine bağlı kalınmıştır.

Katılımcılar

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin akademik istekliliklerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi olup bu doğrultuda araştırmanın evreni, Kahramanmaraş ilinde devlet okullarında görev yapan öğretmenlerdir. Araştırmanın örneklemini ise Kahramanmaraş

ili Onikişubat ve Pazarcık İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı devlet okullarında görev yapan farklı branşlardaki 322 gönüllü öğretmenlerden oluşmaktadır. Veriler 2024/2025 eğitim öğretim döneminde toplanmıştır.

Tablo 1. Araştırma örneklemine dahil edilen katılımcı bilgileri

Demografik Değişkenlere Göre		n	%
Öğrenim Durumu	Lisans	237	73.6
	Lisansüstü	85	26.4
Öğretmenlik Branşı	Beden Eğitimi ve Spor	79	24.5
	Türkçe & Türk Dili ve Edebiyatı	42	13.0
	Sınıf Öğretmeni	62	19.3
	Y. Dil	31	9.6
	Rehberlik	43	13.4
	Matematik	37	11.5
	Fen Bilimleri	28	8.7

Veri Toplama Yöntemleri

Öğretmen Akademik İsteklilik Ölçeği: Araştırma materyali olarak araştırma verilerini elde etmek için katılımcıların demografik bilgilerinden oluşan “Kişisel/Demografik Bilgi Formu” ile Katılımcıların akademik isteklilik düzeylerini belirlemek amacıyla Tuti ve arkadaşları (2022), tarafından geliştirilmiş olan “Öğretmen Akademik İsteklilik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, 4 alt boyut ve 24 maddeden oluşmaktadır. Ayrıca iç tutarlık katsayısı Cronbach Alfa 0.96 bulunmuştur. Bu araştırmada ise Cronbach Alfa 0.94 olarak belirlenmiştir. Alt boyutlarında ise Kişisel ilgi 0,84 Akademik tutum 0,81 Mesleki Gelişim 0,92 ve Toplumsal Çıkarlar 0,93 olarak bulunmuştur. Veriler 2024 yılı içerisinde toplanmıştır.

Araştırma Etiği

Çalışmada Helsinki Bildirgesine uyularak gönüllü katılım ilkesine bağlı olacak şekilde veriler toplanmıştır. Yine bu boyutta katılımcılara çalışmaya katılmadan önce sözlü olarak ilgili araştırma hakkında kısa bilgilendirme yapılmıştır. Mevcut çalışmanın bütün adımlarında

(verilerin toplanması, analizi ve yorumlanma) aşamalarında yazarlar etik kurallar çerçevesinde hareket ettiğini beyan eder.

Veri Analizi

Verilerin analizi istatistiki yazılım JAMOVİ 2.3.16.0 ve SPSS 27 paket programları aracılığı ile yapılmıştır (SPSS, 2020). İstatistiksel anlamlılık derecesi Alpha $p < 0.05$ olarak ele alınmıştır. Araştırmada kullanılacak testlerin belirlenmesi için elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediği çarpıklık katsayısı yöntemiyle (Büyüköztürk, 2018; Hair ve ark., 2013; Kline, 2011), incelenmiştir. Yapılan normallik testi sonucunda verilerin skewness değeri Öğretmen Akademik İsteklilik Ölçeğinde -.113 olarak bulunmuştur. Dağılım ölçek geneli ve alt boyutlarda normal olduğu (Tablo 2) için değişkenler arasındaki farklılaşmayı belirlemede t-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), anlamlı bulunan F değeri için fark olan grupları belirlemede ise Post-Hoc testlerinden Scheffe Testi kullanılmıştır. İstatistiki analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak seçilmiştir. Çalışmada etki büyüklüğü için ikili karşılaştırmalar t-Testinde etki büyüklüğünü Cohen'in d formülünden yararlanılmıştır. Cohen, d göre değer 0.2'den küçük olması durumunda zayıf; 0.5 olması durumunda orta; 0.8'den büyük olması durumunda ise güçlü etki büyüklüğü olarak tanımlanmaktadır (Cohen, 2013). Çoklu karşılaştırmalar için ANOVA testi kullanılırken etki büyüklüğünü belirlemek için eta-kare (η^2) formülünden yararlanılmış olup 0.01=küçük etki; 0.06=orta etki; 0.14=büyük etki vardır (Büyüköztürk, 2011).

BULGULAR

Çalışmada elde edilen veriler ışığında aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Çalışma kapsamında toplanan verilere dair bulgular aşağıda verilen tablolarda belirtilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların öğretmen akademik isteklilik ölçeği aritmetik ortalama ve standart sapma puan dağılımı

Ölçek/Faktörler	$\bar{x}$	SS	Çarpıklık	Basıklık	Min	Max
Ölçek Geneli	93.33	13.63	-.113	-.023	50	120
Kişisel İlgi	16.40	2.72	-.748	1.21	4	20
Akademik Tutum	17.03	3.30	.078	.594	6	25
Mesleki Gelişim	28.14	4.62	-.534	.715	9	35
Toplumsal Çıkarlar	31.86	5.49	-.167	-.582	16	40

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların aritmetik ortalama da öğretmen akademik isteklilik puanının ölçek genelinde ve akademik tutum alt boyutunda orta düzeyde; kişisel ilgi, mesleki gelişim ve toplumsal çıkar alt boyutlarında ise yüksek düzeyde olduğu tabloda görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların öğretmen akademik isteklilik ölçeği öğrenim durumu değişkeni t-Testi bulguları

Ölçek/Faktörler	Öğrenim Durumu	$\bar{x}$	Ss	t	p	Effect size
Ölçek Geneli	Lisans	91.97	12.74	-2.773	.006*	-.382
	Lisansüstü	97.12	15.29			
Kişisel İlgi	Lisans	16.14	2.66	-2.901	.004*	-.367
	Lisansüstü	17.13	2.76			
Akademik Tutum	Lisans	16.75	3.13	-2.451	.016*	-.332
	Lisansüstü	17.84	3.63			
Mesleki Gelişim	Lisans	27.88	4.29	-1.516	.132	-.213
	Lisansüstü	28.86	5.38			
Toplumsal Çıkarlar	Lisans	31.32	5.30	-3.001	.003*	-.379
	Lisansüstü	33.38	5.73			

* $p < 0.05$

Tablo 3 İncelendiğinde yapılan analizler sonucunda katılımcıların akademik başarı durumu değişkeni bakımından Öğretmen Akademik İsteeklilik Ölçeği genelinde [$t(322) = -2.773$, $p < .(05)$] ve Kişisel İlgi [$t(322) = -2.901$, $p < .(05)$], Akademik Tutum [$t(322) = -2.451$, $p < .(05)$], ve Toplumsal Çıkarlar [$t(322) = -3.001$, $p < .(05)$] alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Ölçek geneli ile alt boyutlarda lisansüstü öğrenim durumuna sahip olan katılımcıların akademik isteklilik puanlarının lisans öğrenim kademesine sahip katılımcılara göre anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu tabloda görülmektedir. Etki büyüklüğü cohen'd değerleri incelendiğinde bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerine etkisinin genel anlamda orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların öğretmen akademik isteklilik ölçeği öğretmenlik branşı değişkeni ANOVA testi bulguları

Ölçek ve Faktörler	Öğretmenlik Branşı	$\bar{x}$	Ss	F	p	Fark olan gruplar (Scheffe Testi)	Effect size
Ölçek Geneli	Beden Eğitimi ve Spor ^a	97.08	11.91	2.855	.010*	a-b, c, f	.052
	Türkçe & Türk Dili ve Edebiyatı ^b	90.98	15.98				
	Sınıf ^c	90.15	13.81				
	Yabancı Dil ^d	92.55	9.90				
	Rehberlik ^e	97.07	13.48				
	Matematik ^f	89.70	13.70				
	Fen bilimleri ^g	93.29	14.96				
Kişisel İlgi	Beden Eğitimi ve Spor ^a	16.91	2.47	1.282	.265	-	.024
	Türkçe & Türk Dili ve Edebiyatı ^b	15.76	3.38				
	Sınıf ^c	16.15	2.55				
	Yabancı Dil ^d	16.06	2.33				
	Rehberlik ^e	16.88	2.30				
	Matematik ^f	16.22	2.41				
	Fen bilimleri ^g	16.39	3.73				
Akademik Tutum	Beden Eğitimi ve Spor ^a	17.80	2.75	2.973	.008*	a-c, f e-c, f	.054
	Türkçe & Türk Dili ve Edebiyatı ^b	16.71	2.75				
	Sınıf ^c	16.55	3.49				
	Yabancı Dil ^d	16.84	2.67				
	Rehberlik ^e	18.02	4.00				
	Matematik ^f	15.57	3.57				
	Fen bilimleri ^g	17.07	3.45				
Mesleki Gelişim	Beden Eğitimi ve Spor ^a	29.35	3.88	1.985	.067	-	.036
	Türkçe & Türk Dili ve Edebiyatı ^b	27.57	5.45				

	Sınıf ^c	27.19	4.32				
	Yabancı Dil ^d	28.10	3.46				
	Rehberlik ^e	28.93	4.37				
	Matematik ^f	27.24	4.79				
	Fen bilimleri ^g	27.64	6.24				
	Beden Eğitimi ve Spor ^a	33.01	4.88				
	Türkçe & Türk Dili ve Edebiyatı ^b	31.07	6.43				
Toplumsal	Sınıf ^c	30.31	5.70				
Çıkarlar	Yabancı Dil ^d	31.55	4.98	2.393	.028*	a-c e-c	.044
	Rehberlik ^e	33.33	5.01				
	Matematik ^f	30.95	5.60				
	Fen bilimleri ^g	32.57	5.32				

*p<0.05

Tablo 4 incelendiğinde yapılan analiz sonucunda öğretmenlik branşı değişkeni açısından öğretmen akademik isteklilik ölçek geneli, akademik tutum ve toplumsal çıkar alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$). Kişisel ilgi ve mesleki gelişim alt boyutu puanlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Ayrıca genel anlamda gruplar arasındaki puan dağılımına bakıldığında Rehberlik ve Beden Eğitimi ve Spor branşlarına sahip öğretmenlerin lehine akademik isteklilik puanları daha yüksektir. Ölçek toplam puanında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin lehine, akademik tutum ve toplumsal çıkarlar alt boyutlarında ise Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ile Rehber Öğretmenlerin lehine olduğu tabloda görülmektedir. Etki büyüklüğü eta-kare (η^2) değerleri incelendiğinde bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerine etkisinin genel anlamda orta düzeyde olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA

Bu araştırmada, farklı branşlardaki öğretmenlerin akademik isteklilik puanlarının incelenmesi kapsamında bağımsız değişkenlerde anlamlı ilişki olup olmadığının belirlenmesi sağlanmıştır. Katılımcıların, öğretmen akademik isteklilik puanının ölçek genelinde ve alt boyutlarda hangi düzeylerde olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar aşağıda detaylı bir şekilde verilmektedir.

Katılımcıların, öğretmen akademik isteklilik puanının ölçek genelinde ve akademik tutum alt boyutunda orta düzeyde; kişisel ilgi, mesleki gelişim ve toplumsal çıkar alt

boyutlarında ise yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç genel olarak öğretmenlerin kendilerini mesleklerinde akademik anlamda istekli olduklarını göstermektedir. Dönmez (2024), öğretmenler ve okul yöneticileri üzerine yaptığı çalışmada, araştırma kapsamındaki her iki grubunda akademik isteklilik düzeylerinin bütün alt boyutlarda ve ölçek genelinde yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuç mevcut çalışma ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca Akman (2021), eğitim fakültesinde farklı bölümlerinde öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada, öğrencilerin dijital okuryazarlığı ve çevrimiçi öğrenmeye yönelik tutumlarının akademik isteklilik üzerine etkisinin olduğunu tespit etmiştir. Zembat ve arkadaşları (2018), öğretmen adaylarının mesleğe yönelik olumlu tutumları üzerinde akademik motivasyonlarının etkisi olduğunu savunmaktadır. Balcı (2023), öğretmen adaylarının akademik motivasyon düzeyi ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada; öğretmen adaylarında akademik motivasyon ile mesleğe yönelik tutum arasında pozitif yönlü korelasyonel ilişki tespit etmiştir.

Katılımcıların akademik başarı durumu değişkeni bakımından ölçek geneli ile alt boyutlarda lisansüstü öğrenim durumuna sahip olan katılımcıların akademik isteklilik puanlarının lisans öğrenim kademesine sahip katılımcılara göre anlamlı bir biçimde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç akademik anlamda istekli olan öğretmenlerin, yine akademik anlamda ilerlemek istedikleri ve buna paralel olarak eğitim seviyesi arttıkça akademik istekliliklerinin de arttığı düşünülmektedir. Dönmez (2024), yaptığı çalışmada öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin akademik isteklilik düzeylerinin öğrenim düzeylerine göre farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Bu sonuç mevcut çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Öğretmenlik branşı değişkeni açısından kişisel ilgi ve mesleki gelişim alt boyutu puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Öğretmen akademik isteklilik ölçek geneli toplam puanında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin lehine, akademik tutum ve toplumsal çıkarlar alt boyutlarında ise Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ile Rehber Öğretmenlerin lehine akademik isteklilik puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç Rehberlik ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin mesleki olarak çalışma tempolarından kaynaklanabileceği, zaman ayırma noktasında avantajlı oldukları, akademik olarak daha fazla ilerleme imkanının olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Gazalcı ve arkadaşları (2024), öğretmenlerin akademik motivasyon düzeyleri üzerine yaptıkları çalışmada; genel anlamda öğretmenlerin akademik isteklilik düzeylerinin yüksek, yine araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik

motivasyonlarının öğretmenlik branşına göre farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Gömleksiz ve Serhatlıoğlu (2014), öğretmen adayları üzerine yapılan benzer bir çalışmada; öğretmen adaylarının akademik motivasyona ilişkin görüşlerinde cinsiyet, sınıf ve bölüm değişkenleri açısından farklılaştığı sonucuna varmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak ikili gruplarda t-Testi sonucuna göre öğretmen akademik isteklilik ölçeği toplam puan ve alt boyutlar puanlarında öğrenim durumu değişkeni bakımından gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Çoklu gruplar ANOVA testi sonucuna göre öğretmenlik branşı değişkeni bakımından gruplar arasında anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Öğrenim durumu değişkeni bakımından lisansüstü öğrenim seviyesinde olan öğretmenlerin lehine sonuç bulunmuştur. Branş değişkeni bakımından ölçek toplam puanında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmelerinin lehine; akademik tutum ve toplumsal çıkarlar alt boyutlarında ise Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeleri ile Rehber Öğretmenlerin lehine olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma Kahramanmaraş ili Onikişubat ve Pazarcık İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı devlet okullarında görev yapan farklı branşlardaki 322 gönüllü öğretmenle sınırlandırılmıştır.

Öneriler

Lisansüstü eğitim düzeyine sahip olan öğretmenlerin akademik isteklilik düzeylerinin yüksek olmasına bağlı olarak kurum içi yükselmelerde eğitim seviyesinin dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir.

Atama ve tayin kriterlerinde lisansüstü öğrenim puanlarının etkisinin sürekliliği sağlanmalıdır.

Görevde yükselme sınavlarında lisansüstü öğrenim puanlarının etkisinin sürekliliği sağlanmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığının kurum içi eğitim planlamalarında öğretmenlerin akademik istekliliklerini artırıcı yönde eğitimlerin ve etkinliklerin düzenlenmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Aitken, L., Currey, J., Marshall, A., Elliott, D. (2008). Discrimination of educational outcomes between differing levels of critical care programmes by selected stakeholders in Australia: A mixedmethod approach. *Intensive and Critical Care Nursing*, 24(2), 68-77. <https://doi.org/10.1016/j.iccn.2007.09.001>

- Akman, Y. (2021). Dijital okuryazarlık, çevrim içi öğrenme ve akademik isteklilik arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(2), 1012-1036. <https://doi.org/10.37217/tebd.982846>
- Akyüz, Y. (2010). *Türk eğitim tarihi. M.Ö 1000 – M.S. 2010*. Ankara: Pegem Akademi.
- Amrai, K., Motlagh, S. E., Zalani, H. A. ve Parhon, H. (2011). The relationship between academic motivation and academic achievement students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 399–402. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.03.111>
- Atav, E., Altunoğlu, B.D. (2013). Meslek ve alan seçiminde motivasyon ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 58-70.
- Avalos, B. (2011). Teacher professional development in teaching and teacher education over ten years. *Teaching and Teacher Education*, 27, 10-20.
- Balcı, S. (2023). Öğretmen adaylarının akademik motivasyon düzeyi ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 336-370. <https://doi.org/10.29299/kefad.1145313>
- Boekaerts, M. (2003). Motivation to learn. Erişim tarihi: 22 Ekim 2024. Erişim adresi: <http://www.curtin.edu.au/curtin/dept/smec/iae>
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi. s. 44.
- Cohen, J. (2013). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Academic press. Newyork.
- Dönmez, D. (2024). Öğretmen ve okul yöneticilerinin akademik isteklilik düzeylerinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Tezsiz Yüksek Lisans Projesi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, Denizli.
- Gazalcı, T., Dal, A., Eker, A., Zengin, M., İnan, M., Kurt, E. (2024). Öğretmenlerin akademik motivasyon düzeyleri. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 11(103), 191-203. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10616615>

- Gömlüksiz, M. N., Serhatlıoğlu, B. (2014). Öğretmen adaylarının akademik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 173(173), 99-128. <https://doi.org/10.20296/tsad.36644>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., Tatham, R. L. (2013). Multivariate data analysis: Pearson Education Limited.
- Hill, H. C., Rowan, B., Ball, D. L. (2005). Effects of Teachers' Mathematical Knowledge For Teaching On Student Achievement. American Educational Research Journal. June 20(42), 371-406.
- Jones, W. D. (2001). New teachers for a new millennium. Black Collegian, 31(2), 72
- Karasar, N. (2009). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kline, R.B. (2011) Principles and practice of structural equation modeling. Guilford Press, New York.
- Koşar, D., Er, E., Kılınç, A. (2020). Öğretmenlerin lisansüstü öğrenim görme nedenleri: Nitel bir araştırma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 53, 370-392
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). MEB 2019-2023 stratejik planı. Erişim tarihi: 22 Ekim 2024. Erişim adresi: http://www.meb.gov.tr/stratejik_plan/ adresinden erişildi.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2021). Millî Eğitim Bakanlığı 2020 yılı idare faaliyet raporu. Ankara. Erişim tarihi: 22 Ekim 2024. Erişim adresi: http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_03/03134336_2020_YYIY_Ydare_Faaliyet_Raporu.pdf adresinden erişildi.
- Nachmias, C. F. ve Nachmias, D. (1996). Research methods in the social sciences (5th ed.). London: St. Martin's Press Inc.
- Plucker, J. A. (1998) The Relationship between school climate conditions and student aspirations. The Journal of Educational Research, 91(4), 240-246.
- Redd, Z., Brooks, J. McGarvey, A. M. (2001). Background for community level work on educational adjustment in adolescence: Reviewing the literature on contributing factors. Washington, DC: Child Trends.
- SPSS, I. (2020). IBM SPSS statistics for windows. Version 27.0. Armonk, New York, USA: IBM Corp.

- Şahin, M. (1999). Milli Eğitim Bakanlığı hizmet içi eğitim faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik öneriler. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 18, 221-227.
- Şişman, M. (2006). Eğitim bilimine giriş. Pegem Yayıncılık
- Tuti, G., Özdemir, M. Rizeli H. (2022). Developing the teacher academic aspiration scale (TAAS): validity and reliability study, Inonu University Journal of the Faculty of Education, 23(1), 621-644. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1009443>
- Yüce, K., Şahin, E.Y., Koçer, Ö., Kana, F. (2013). Motivations for choosing teaching as a career: A perspective of pre-service teachers from a Turkish context. Asia Pacific Education Review, 14, 295–306
- Zaccoletti, S., Camacho, A., Correia, N., Aguiar, C., Mason, L., Alves, R. A. ve Daniel, J. R. (2020). Parents' perceptions of student academic motivation during the COVID- 19 lockdown: a cross-country comparison. Frontiers in Psychology, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.592670>
- Zembat, R., Akşın-Yavuz, E., Tunçeli, H. İ., Yılmaz, H. (2018). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile akademik motivasyon ve başarı arasındaki ilişkinin incelenmesi. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 11(4), 789-808.